

Pilar III - Risiko og kapital 2016

Eika Boligkreditt AS

1 INNLEDNING

Eika Boligkreditt har som hovedformål å sikre lokalbankene i Eika Alliansen (eierbankene) tilgang til langsiktig og konkurransedyktig finansiering ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. En viktig del av foretakets forretningsidé er å øke eierbankenes konkurransekraft gjennom å bedre tilgangen til ekstern finansiering i det norske og internasjonale finansmarkedet, både når det gjelder løpetider, betingelser og dybde i tilgangen. Foretakets virksomhet har som formål å redusere eierbankenes risiko. Ved utgangen av 2016 har eierbankene 71,5 milliarder kroner i samlet finansiering hos Eika Boligkreditt, og har derved redusert behovet for egen markedsfinansiering med tilsvarende beløp.

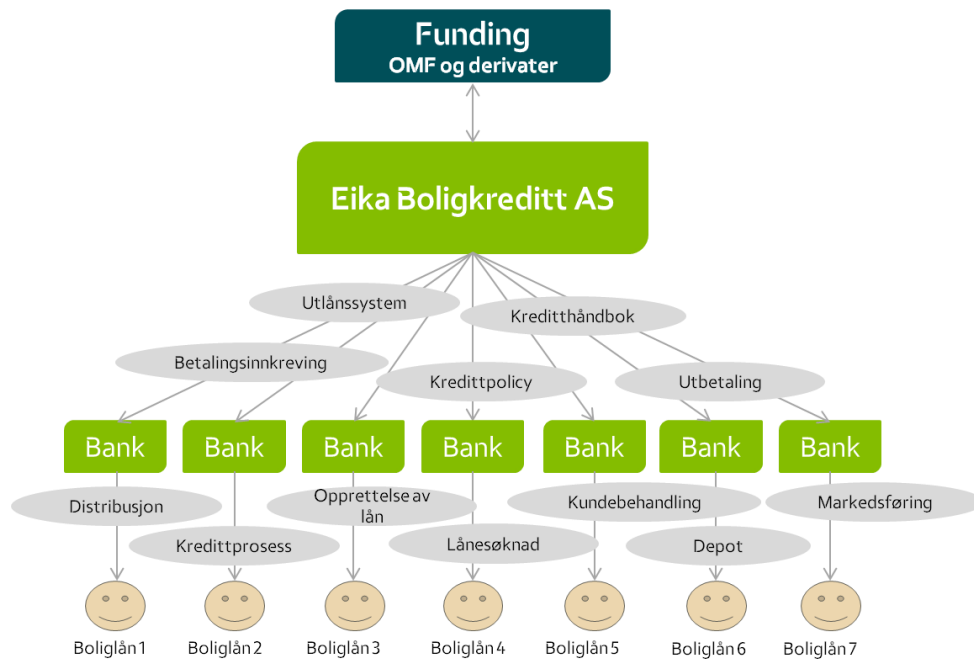
Eika Boligkreditt har konsesjon som kredittforetak og tillatelse til å oppta lån i markedet ved å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. I Norge ble regelverket for obligasjoner med fortrinnsrett vedtatt i 2007, og obligasjonstypen har blitt en viktig kilde for finansiering av utlånsaktiviteten i banker og kredittforetak. En samling av finansieringsaktiviteten knyttet til obligasjoner med fortrinnsrett i Eika Boligkreditt har sikret eierbankene en aktør i finansmarkedet som innehar de nødvendige forutsetninger for å oppnå konkurransedyktige vilkår og dybde i tilgang til finansiering, både i Norge og internasjonalt.

2 SELSKAPSSTRUKTUR OG VIRKSOMHET

Det er etablert en støttemekanisme fra eierbankene til selskapet som består av eierbankenes forpliktelser til å tilføre selskapet likviditet og kapital i situasjoner hvor det er nødvendig. Eierbankene har et dynamisk eierskap i EBK, det sikrer minst en årlig justering av eierandelen til den enkelte eierbank slik at den tilsvarer bankens andel av utlånsbalansen i selskapet.

For å kunne være aktiv med utstedelser i både det norske og internasjonale finansmarked, må OMF utstedt av EBK ha internasjonal rating. Med internasjonal rating fra Moody's Investors Service (**Moody's**) har EBK mulighet til å diversifisere sin finansiering, samt å kunne finansiere seg der hvor man oppnår markedets beste betingelser. Eierbankene har ikke anledning til å utstede OMF direkte, men gjennom EBK har de likevel tilgang på konkurransedyktig finansiering, og kan opprettholde konkurransekraften i forhold til større norske og internasjonale banker.

Figur 1 Selskapets virksomhetsområde

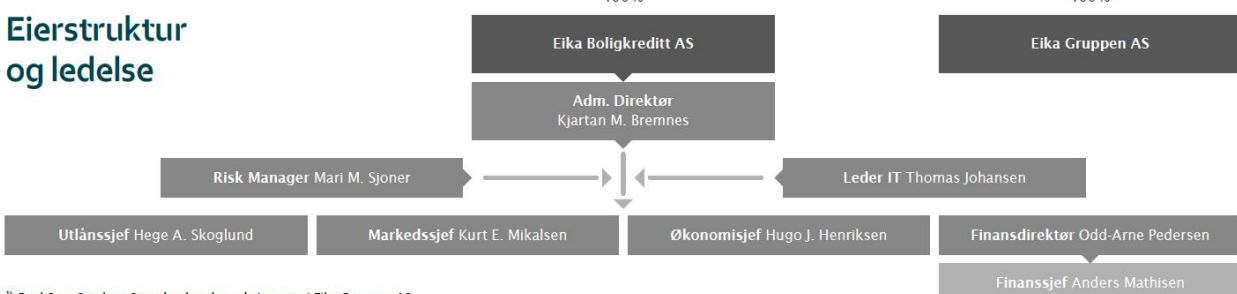

Eierbankene er EBKs lokale representanter som distributører. De ordner alt knyttet til boliglånet, herunder behandling av lånesøknad, etablering av lånet, endringer på løpende lån og opplåning mv. For kundene vil derfor et boliglån plassert i EBK fullt ut oppfattes og føles som et lån hos eierbanken, fordi den alltid vil være kundens kontaktpunkt i forhold til boliglånet. EBK har i utlånsprosessen ansvar for drift av utlånssystem, kredittpolicy, samt utbetalinger.

Figur 2 Eierstruktur i Eika Alliansen

Eierstruktur og ledelse

¹⁾ Bank2 og Sandnes Sparebank er kun aksjonærer i Eika Gruppen AS.

EBK er organisert i 5 avdelinger:

- Utlån
- Innlån og plassering
- Marked
- Økonomi og Back-Office
- Risk Management og Compliance

Selskapet har 19,8 årsverk pr. 31. desember 2016. I tillegg benyttes tjenester fra Eika Gruppen AS, herunder HR og lønn, juridisk, regnskap og profilering/marked. Selskapets IT-plattform leveres også av Eika Gruppen AS.

3 KAPITALDEKNINGSREGLER

Det norske regelverket for kapitaldekning bygger på standarder for kapitaldekningsberegninger fra Bank for International Settlements (BIS). Formålet med kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav;
- Bedre risikostyring og kontroll;
- Tettere tilsyn;
- Mer informasjon til markedet.

Figur 3 Basel II-oversikt over pilarene

Selskapet benytter standardmetoden for beregning av kapitalkrav knyttet til kredittrisiko, og basismetoden for beregning av kapitalkrav knyttet til operasjonell risiko. Dette innebærer at beregningen av kapitalkrav for disse risikoer følger kapitalkravsforskriftens kategorier og risikovektingsregler.

PILAR I

Pilar 1 omhandler minstekrav til kapitaldekning for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. I pilar I inngår også kapitaldekning knyttet til derivatmotparters kredittverdighet (CVA-risiko).

PILAR II

Pilar II er basert på to hovedprinsipper. EBK skal ha en prosess for å vurdere sin totale kapital i forhold til risikoprofil, og en strategi for å opprettholde kapitalnivået. I tillegg kan tilsynsmyndighetene gjennomgå og evaluere EBKs interne vurdering av kapitalbehov og strategier, samt overvåke og sikre overholdelse av de myndighetspålagte kapitalkravene. Finanstilsynet har myndighet til å sette i verk passende tilsynsmessige tiltak om de ikke er tilfredse med resultatet av prosessen.

PILAR III

Formålet med Pilar III er å supplere minimumskravene i Pilar I og den tilsynsmessige oppfølging i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll. Kravene til offentliggjøring er spesielt viktig når aktører i større grad kan benytte egne systemer og metoder for å beregne kapitalkravet.

Kapitalbehovet og kapitalmålene er vurdert ut fra det internasjonale kapitalkravsregelverket Basel II og Basel III, slik det er nedfelt i finansforetaksloven og kapitalkravsforskriften. Kravet i Finansforetaksloven § 13-6 er at et finansforetak skal til enhver tid ha ansvarlig kapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved, og omfanget av den virksomhet institusjonen driver. Dette skal være vurdert både på kort og lengre sikt. Kapitaldekningen skal følgelig være høyere enn minimumskravene på 8 prosent og gjeldende bufferkrav, som er nærmere fastlagt i finansforetaksloven kapittel 14. Finanstilsynet vil evaluere både EBKs kapitalmål og dokumentasjonen av de vurderinger som styret har lagt til grunn for sine konklusjoner.

BEREDSKAPSPLAN FOR KAPITALDEKNING

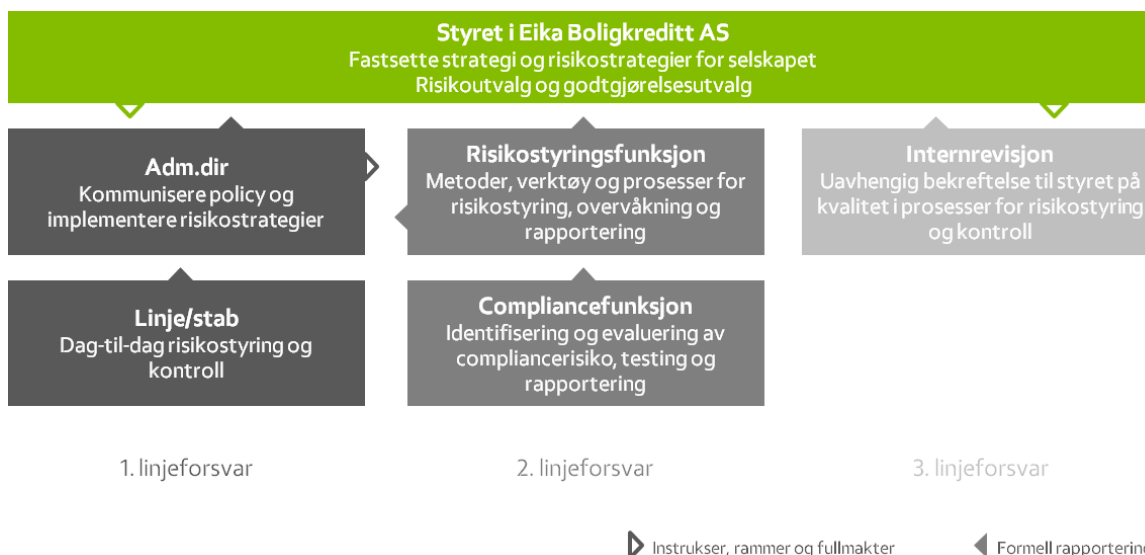
Selskapet har etablert en beredskapsplan for kapitaldekning som skal bidra til at det eksisterer gode prosesser for styring av kapital. EBKs eierbanker er alle underlagt kapitaldekningskrav og har gjennomgående høy soliditet. Eierbankene er gjennom avtaleverk forpliktet til å delta i emisjoner for å styrke kapitalen i selskapet. Den enkelte eierbanks kapitaliseringsforpliktelse er primært begrenset til dens pro rata-andel av kapitalemisjoner, som beregnes på grunnlag av hver eierbanks andel av selskapets bankfinansiering.

4 OVERORDNET RISIKO- OG KAPITALSTYRING

RISK MANAGEMENT I EBK

Ansvar for gjennomføring av selskapets overordnede styring og kontroll er organisert på følgende måte:

Figur 4 Styring og kontroll

EBK har etablert et rammeverk for styring og kontroll gjennom risikostrategier fra selskapets styre med kvartalsvis rapportering av status og utvikling. Det overordnede faglige ansvaret for risikostyring i selskapet er hos administrerende direktør. Selskapet vil ha fokus på å ha tilstrekkelige ressurser innenfor risikostyring og compliance, og vil løpende vurdere tilgjengelig kompetanse og kapasitet.

Det gjennomføres kvartalsvis risk- og compliancerapportering som gir en samlet oversikt over eksponering i forhold til etablerte rammer i selskapet, slik at ledelsen, risikoutvalget og styret kan påse at risikoeksponeringen er innenfor fastsatt risikovilje. Rapporteringen kvantifiserer og vurderer alle hovedrisikoer som er relevante for selskapet, herunder strategisk risiko, kredittrisiko, motpartsrisiko, markedsrisiko, renterisiko, likviditets- og refinansieringsrisiko og operasjonell risiko.

Et godt internt kontrollmiljø forutsetter forankring i hele organisasjonen, fra den enkelte medarbeider til selskapsledelsen og styret. Selskapets internrevisor er PricewaterhouseCoopers.

ICAAP-PROSESSEN

Virksomheten er underlagt krav til å gjennomføre Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP) i tråd med finansforetaksloven § 13-6. Prosessen innebærer vurdering av behov for kapital hensyntatt selskapets mål, strategi, aktuelle og forventede risikoeksponeringer, samt gjeldende risikorammer og regulatoriske bestemmelser. Videre skal ICAAP bidra til å gi felles forståelse av risikobildet i selskapet og gi muligheter for evaluering av risiko opp mot kvaliteten på styring og kontroll. Dette gir grunnlaget for å fastsette kapitalmålene.

Estimerte budsjetter og prognoser utarbeides for 3 år frem i tid av administrasjonen. Basert på budsjett og prognose som representerer forventet utvikling i selskapet, foretar risk- og compliancefunksjonen beregninger av kapitalbehov for de neste 3 år.

Risk- og compliancefunksjonen foretar utover dette stresstester av hva som vil være et rimelig, men strengt nedgangsscenario. Scenarioet er ment å reflektere en verste-fall-situasjon for selskapet.

Den foreløpige ICAAP-rapporten er viktig for styrets vurdering av at selskapet har forsvarlig egenkapital og likviditet, jf. aksjeloven § 3-4 og eventuelle muligheter for å utbetale utbytte, behov for tilførsel av kapital, mv. Prosessen i styret innebærer gjennomgang og diskusjon av viktige forutsetninger i ICAAP-analysen, herunder:

- vesentlige forutsetninger i budsjett og 3 års prognose,
- vurdering av om stresstester er tilstrekkelig konservativ til å dekke en verste-fall situasjon, og
- vurdering av kapitalnivået, dvs. hvor mye kapital selskapet bør ha, herunder hvor stor buffer styret finner forsvarlig/ønskelig.

Innspill fra den innledende ICAAP-prosessen med vurderinger i siste styremøte før årsskiftet, samt endelige årsregnskap, danner grunnlaget for oppdaterte ICAAP-beregninger. Det utarbeides en ICAAP-rapport som oppsummerer ICAAP-arbeidet for selskapet. Styret i EBK godkjenner endelig ICAAP for selskapet som oversendes Finanstilsynet på forespørsel.

5 RISIKOVILJE OG KAPITALSTRATEGI

Tabell 1 Selskapets risikovilje

Risikotype	Risikovilje
Strategisk risiko	Lav
Kreditrisiko knyttet til utlån	Lav
Motpartsrisiko	Lav
Markedsrisiko	Moderat
Renterisiko knyttet til rentenetto	Lav
Finansierings- og likviditetsrisiko	Moderat
Operasjonell risiko	Lav

KAPITALMÅL OG BUFFERKRAV

Selskapet har oppdatert sine kapitalmål slik at de er tilstrekkelige til å overholde regulatoriske minstekrav og gjeldende bufferkrav til kapital. Basert på resultatet i selskapets ICAAP er det fastlagt en buffer for pilar II. Bufferen er av selskapets styre fastsatt til 0,51 prosent for å dekke et estimert tapspotensiale i ICAAP. Selskapet skal tilfredsstille et økt krav til motsyklisk buffer, som er vedtatt å være 2 prosent fra 31. desember 2017. Selskapet har vedtatt å oppfylle kapitalmål i tråd med tabellen nedenfor, samt til enhver tid oppfylle gjeldende bufferkrav.

Tabell 2 Kapitalmål for EBK i ICAAP-perioden

Kapitalmål	31. des. 2016	31. mar. 2017	31. des. 2017
Rent kjernekapitalmål	12.0 %	12.5 %	13.0 %
Kjernekapitalmål	13.5 %	14.0 %	14.5 %
Kapitalmål	15.5 %	16.0 %	16.5 %

* inkludert pilar 2 og styringsbuffer

Dersom behovet for kapital endrer seg, gir aksjonæravtalen med eierbankene en betydelig forutsigbarhet knyttet til tilførsel av kapital fra eierbankene. Selskapets kapitalmål vil justeres dersom motsyklisk buffer endres og vil ved en eventuell økning av bufferen ha minimum 12 måneder på å tilpasse et nytt krav.

Kombinert bufferkrav utover selskapets minstekrav til kapital skal dekkes med ren kjernekapital og består av systemrisikobuffer, bevaringsbuffer og motsyklisk buffer. I tillegg er det fastsatt krav til ren kjernekapital for systemviktige institusjoner (SIFI). Felles for bufferkravene er at muligheten for utbytte- og bonusutbetalinger begrenses i en situasjon der selskapet ikke tilfredsstiller kravene.

Tabell 3 Kapitalbufferkrav pr. 31.12.2016 (tall i tusen)

Buffertype		Krav til ren kjernekapital
Bevaringsbuffer	2.5 %	744,161
Systemrisikobuffer	3.0 %	892,994
Motsyklisk buffer	1.5 %	446,497
Kombinert bufferkrav		2,083,652

Pr. 31. desember 2016 har selskapet 2,08 milliarder kroner i kombinert bufferkrav, og dette er dekket med ren kjernekapital.

6 KAPITAL

Selskapet benytter standardmetoden for beregning av kapitalkrav til kredittrisiko, og basismetoden for beregning av operasjonell risiko. For beregning av kapitalkrav til markedsrisiko, herunder kapitalkrav på likviditetsplasseringer, benyttes standardmetoden for kredittrisiko.

Regelverket etter kapitalkravsforordningen, innebærer følgende vektingsregler av vesentlig betydning for kredittrisikoen i selskapet:

Engasjement	Risikovekt	Vurdering av kapital i forhold til risiko
Lån med pant i bolig innenfor 80 % av forsvarlig verdi, herunder også fellesgjeld til borettslag	35 %	Kredittrisiko
Lånetilsagn og delutbetalte lån gitt med forutsetning om pant i bolig innenfor 60 % av boligens verdi. Konverteringsfaktor på 20 % og 50 %.	35 %	Kredittrisiko
Bankinnskudd uten binding	20 %	Motpartsrisiko
Derivater, avhenger av rating	20 % / 50 %	Motpartsrisiko
Lokale og regionale myndigheter, herunder kommuner og fylkeskommuner	20 %	Markedsrisiko
Repoavtaler	20 %	Motpartsrisiko
Obligasjoner med fortrinnsrett	10 %	Markedsrisiko
Statspapirer, multilaterale utviklingsbanker, svenske kommuner og internasjonale organisasjoner	0 %	Markedsrisiko

Balanseførte eiendeler og annen kredittrisiko vektet som utgangspunkt 100 prosent med mindre annet er særskilt spesifisert.

Beregning av kapital for operasjonell risiko etter basismetoden innebærer at kapitalkravet fastsettes i forhold til selskapets rentenetto og andre inntekter. Vurderingen av den operasjonelle risiko baseres på erfarte hendelser, hendelser i bransjen for øvrig og iboende risikoer.

Beregning av kapital for motpartsrisiko, herunder risiko for svekket kredittverdighet hos motpart (CVA-risiko), beregnes etter standardmetoden for CVA-risiko, jf. kapitalkravsforordningens § 20a-3. Dette tilleggskravet beregnes basert på motpartens kredittverdighet, og kalles Credit Valuation Adjustment (CVA).

Basert på samlet eksponering og selskapets styring og kontroll med risikoen er det foretatt beregninger av de risikotyper som ikke dekkes av Pilar I – minimumskravet til ansvarlig kapital.

Tabell 4 Status på kapitaldekning pr. 31. desember 2016 (tall i tusen)

Status kapitaldekning	31.12.2016
Aksjekapital	926,479
Overkurs	2,433,904
Annen innskutt egenkapital	477,728
Fond for urealisert gevinst	14,700
Annen egenkapital	1,009
Sum egenkapital	3,853,820
Immaterielle eiendeler	(3,448)
Verdijusteringer finansielle instrumenter	(17,366)
Ren kjernekapital	3,833,006
Hybridkapital	449,236
Kjernekapital	4,282,242
Tilleggskapital	599,426
Netto ansvarlig kapital	4,881,667
Beregningsgrunnlag og kapitaldekning	
Vektet beregningsgrunnlag kredittrisiko	27,751,596
Vektet beregningsgrunnlag CVA-risiko	1,659,977
Vektet beregningsgrunnlag operasjonell risiko	354,879
Sum vektet beregningsgrunnlag	29,766,452
Kapitalkrav tilsvarende 8 prosent av beregningsgrunnlag	2,381,316
Overskudd av ansvarlig kapital	2,500,351
Ren Kjernekapitaldekning	12.9 %
Kjernekapitaldekning	14.4 %
Kapitaldekning	16.4 %

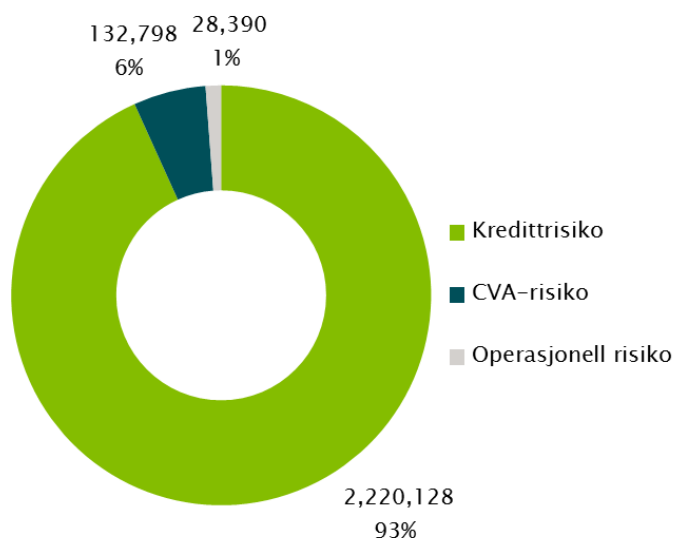
Selskapet hadde pr. 31.12.2016 en kapitaldekning på 12,9 prosent i ren kjernekapitaldekning, 14,4 prosent i kjernekapital og 16,4 prosent ansvarlig kapital.

OPPSUMMERING AV REGULATORISKE KAPITALKRAV

Tabell 5 Kapitalkrav fordelt på risikotype (tall i tusen)

Status kapitaldekning	31.12.2016
Ren kjernekapitaldekning	12.88 %
Kjernekapitaldekning	14.39 %
Kapitaldekning	16.40 %
Kredittrisiko	2,220,128
CVA-risiko	132,798
Operasjonell risiko	28,390
Sum Pilar I	2,381,316

Figur 5 Kapitalkrav Pilar I (tall i tusen)

UVEKTET KJERNEKAPITALANDEL (LEVERAGE RATIO)

Finansdepartementet har fastsatt krav til uvektet kjernekapitalandel på 3 prosent fra og med 30. juni 2017 (CRR/CRD IV-forskriften) som vil gjelde for EBK. Banker skal i tillegg ha en buffer som utgjør minst 2 prosent (totalt 5 prosent), mens systemviktige banker skal i tillegg ha en buffer som utgjør minst 1 prosent (totalt 6 prosent). Uvektet kjernekapitaldekning skal beregnes etter følgende formel og skal uttrykkes i prosent:

$$\text{Uvektet kjernekapitaldekning} = \frac{\text{Kapitalmål}}{\text{Eksponeringsmål}}$$

Kapitalmålet består av kjernekapital, jf. beregningsforskriften. Krav til uvektet kjernekapitalandel skal supplere kapitaldekningskravet som beregnes av risikovektet balanse, og har til hensikt å fungere som sikkerhet mot for lavt beregningsgrunnlag i kapitaldekningsberegningene.

I beregningen av uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) er det med dagens rapporteringsstandard ikke tillatt å hensynta sikkerheter fra derivatmotparter i beregningen av derivateksponeringen. I tillegg må beløpet beregnes etter markedsverdimetoden. Dette gir uheldige utslag for EBK og medfører at indikatoren ikke er et godt bilde på faktisk risiko knyttet til uforsvarlig gjeldsoppygging. Det er faktisk slik at beregningsmetoden straffer foretak som har avtale om å motta sikkerhet for økt markedsverdi på derivater. Vi har derfor også gjennomført beregninger av leverage ratio som viser netto derivateksponering beregnet etter standardisert metode i kapitalkravsforskriften.

Tabell 6 Uvektet kjernekapitalandel pr. 31. desember 2016.

Uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio)	31.12.2016
Balanseposter (eksl. finansielle derivater)	88,225,621
Verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi	(20,814)
Derivateksponering (MV-metoden uten fratrukket sikkerhet)	9,813,745
Derivateksponering (Std. metode fratrukket sikkerhet)	3,197,929
Lånetilsagn/delutbetalte lån	286,531
Sum balanse og utenom-balanseposter (MV-metoden)	98,305,083
Sum balanse og utenom-balanseposter (Std. Metode)	91,689,267
Egenkapital	3,833,006
Kjernekapital	4,282,242
Uvektet ren kjernekapitalandel (MV-metoden)	3.90 %
Uvektet kjernekapitalandel (MV-metoden)	4.36 %
Uvektet ren kjernekapitalandel (Std. metode)	4.18 %
Uvektet kjernekapitalandel (Std. metode)	4.67 %

EBK har foretatt et estimat av leverage ratio frem i tid basert på Finanstilsynets beregningsmetode og oppfyller det fastsatte kravet på 3 prosent.

7 STRATEGISK OG FORRETNINGSMESSIG RISIKO

Definisjon: Strategisk og forretningsrisiko er definert som risikoen for svekket lønnsomhet pga. endringer i konkurranse, rammebetingelser, eksterne faktorer, herunder også politisk risiko og regulatorisk risiko. Dette inkluderer risikoen for manglende samvariasjon mellom inntekter og kostnader over tid, det anses hensiktsmessig å vurdere forretningsrisikoen i sammenheng med strategisk risiko. Strategisk og forretningsrisiko omfatter også ratingrisiko, omdømmerisiko, eierrisiko samt belønnings- og insentivrisiko.

RISIKOVILJE OG EKSPONERING

Strategisk og forretningsmessig risiko i selskapet skal være lav. Selskapet har etablert en god forretningsstrategi og omfattende risikostrategier for styring av strategisk risiko. Det er etablert målsetninger i forretningsstrategien, og øvrige strategier har overordnede rammer knyttet til risikovilje. Selskapets forretningsidé er å tilføre bankene økt konkurransekraft og redusere deres risiko ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett i det norske og internasjonale finansmarked. Gjennom dette skal EBK ved profesjonell pleie av finansmarkedene, god internasjonal rating og høy kvalitet på sikkerhetsmassen og risikostyring, sikre eierbankene tilgang til langsiktig og konkurransedyktig funding. For å oppnå denne strategien er satsningsområdene knyttet til:

- Tilpasset vekst
- God internasjonal rating
- Lønnsom og kostnadseffektiv
- Forsvarlig risiko
- Kvalitet i alle ledd

Selskapets omdømmerisiko er i vesentligste grad relatert til selskapet som fundingkilde. EBK har ratede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) og en nedgradering i rating vil være skadelidende. Ratingselskapet Moodys gjør en vurdering av eierbankene som helhet i tillegg til å vurdere kvaliteten i selskapets sikkerhetsmasse. Spesielt er vurderingen av eierbankene sårbar da dette avhenger av i hvilken grad norske myndigheter er villige til å redde bankene i en krisesituasjon. Hvis en

nedgradering inntreffer vil færre investorer investere i selskapets OMFer og vil kreve et høyere risikopåslag hvis de velger å investere.

EBK er eksponert for omdømmerisiko knyttet til Eika som merkevare. Uheldige hendelser i et av Eika-selskapene eller bankene kan medføre negative rykter og konsekvenser EBK må håndtere. Utover dette er selskapet eksponert for effekter av politiske endringer. En vesentlig andel av markedsbaserte utstedelser fra norske obligasjonsutstedere foretas i andre valutaer enn norske kroner. Eventuelle hendelser i norsk politikk har innvirkning på norske utstederes omdømme internasjonalt. Dette går også på norske myndigheters vilje til å støtte norske banker i krisesituasjoner. Beslutninger tatt av norske myndigheter har historisk fått direkte effekt på norske utsteders mulighet for finansiering og kredittpåslag. Likevel er risikoen knyttet til dette størst internasjonalt og for utstedere som har statlig eier, og det er spesielt i perioder der selskapet må refinansiere forfall som er av den størrelsesorden at de ikke kan foretas i det norske markedet at slik politisk risiko/omdømmerisiko er størst.

STYRING OG KONTROLL

For å sikre styring og kontroll med strategisk og forretningsmessig risiko er det viktig med gode strategiprosesser. Selskapet har et årshjul der revisjon av forretningsstrategi og risikostrategier inngår som faste oppgaver. En del av styring og kontroll med forretningsrisikoen, er blant annet endringer i selskapets garantiavtaler med eierbankene.

Fokus på god risikostyring, compliance, etikk, varsling om kritikkverdige forhold, håndtering av interessekonflikter, samt øvrige policyer, strategier og rutiner, skal bidra til at selskapet ivaretar prosesser på en god måte.

KAPITALBEHOV

Strategisk og forretningsmessig risiko inngår ikke i beregning av Pilar I-krav til kapital. Vurdering av kapitalkrav for strategisk og forretningsmessig risiko inngår i vurderingen av Pilar II-krav, og selskapets kapitalmål vurderes å være tilstrekkelig for å dekke risikoer utover minimumskrav i Pilar I.

8 KREDITTRISIKO

Definisjon: Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at kunder/motparter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier, uoppgjorte handler, tilsagn om lån til kunder, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivater og valutakontrakter. Kredittrisiko avhenger blant annet av fordringens størrelse, tid til forfall, sannsynlighet for mislighold og eventuelle sikkerhetens verdi. Kredittap kan også oppstå som følge av operasjonelle feil.

RISIKOVILJE OG EKSPONERING

Kredittrisikoen knyttet til utlån skal være lav. EBK skal i sin kredittpolicy og utlånsvirksomhet hensynta de til enhver tid gjeldende regler for kredittforetak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett, jf. finansforetaksloven § 11-5 flg. Selskapets strategi for kredittrisiko på utlån har som formål å minimere risiko for tap på utlån, samt å opprettholde en kredittrisiko som er lavere enn hos sammenlignbare selskaper. På denne måten vil selskapets obligasjoner være et preferert valg for investorene.

Selskapets kredittrisiko er sterkt begrenset gjennom vedtektsbestemte formål, strategi, distributørbankenes garantiansvar og selskapets kredittstrategi. Selskapets kredittrisiko er hovedsakelig relatert til balanseførte poster, men selskapet har også kredittrisiko utenfor balansen. EBK benytter standardmetoden for å beregne kapitalkrav for kredittrisiko. Pr. 31. desember 2016 utgjorde kredittrisikoen 92 prosent av selskapets kapitalkrav i pilar I. I dette kapitlet håndteres kredittrisiko knyttet til utlån med pant i bolig. Øvrig kredittrisiko håndteres under motpartsrisiko og markedsrisiko.

Selskapet rapporterer etter International Financial Reporting Standards (IFRS) og verdsetter utlån til virkelig verdi. Markedsverdien på utlån med flytende rente er vurdert å ha en verdi lik amortisert kost, mens utlån til fast rente er tilsvarende vurdert lik amortisert kost justert for nåverdien av differansen mellom lånenes faste rente og gjeldende tilbudte fastrente på balansedagen. For utlån med fast rente benyttes vilkår fastsatt i forskrift for kredittavtaler for å beregne den virkelige verdien. Den virkelige verdien til hvert enkelt lån fastsettes ut i fra hvilken under- eller overkurs kunden vil få eller må betale ved en eventuell innfrielse av fastrentelån. Denne verdien er derfor avhengig av renteutviklingen, og verdisvingninger får resultateffekter. Selskapet har også utlån til finansiering av fellesgjeld i borettslag.

GENERELT OM KREDITTRISIKO I EBK

EBK har aldri hatt misligholdte lån som har ubetalt terminforfall med mer enn 90 dager på sine utlån, og heller ingen tap i forbindelse med utlånsvirksomheten¹. Garantistrukturen mellom EBK og distributørene reduserer kredittrisikoen for selskapet, og det medfører at selskapet heller ikke forventer tap i fremtiden. Selskapet har derfor aldri foretatt nedskrivninger knyttet til verdifall på utlån.

Tabell 7 Kredittrisiko: Spesifikasjon av risikovektet volum og kapitalkrav (tall i tusen)

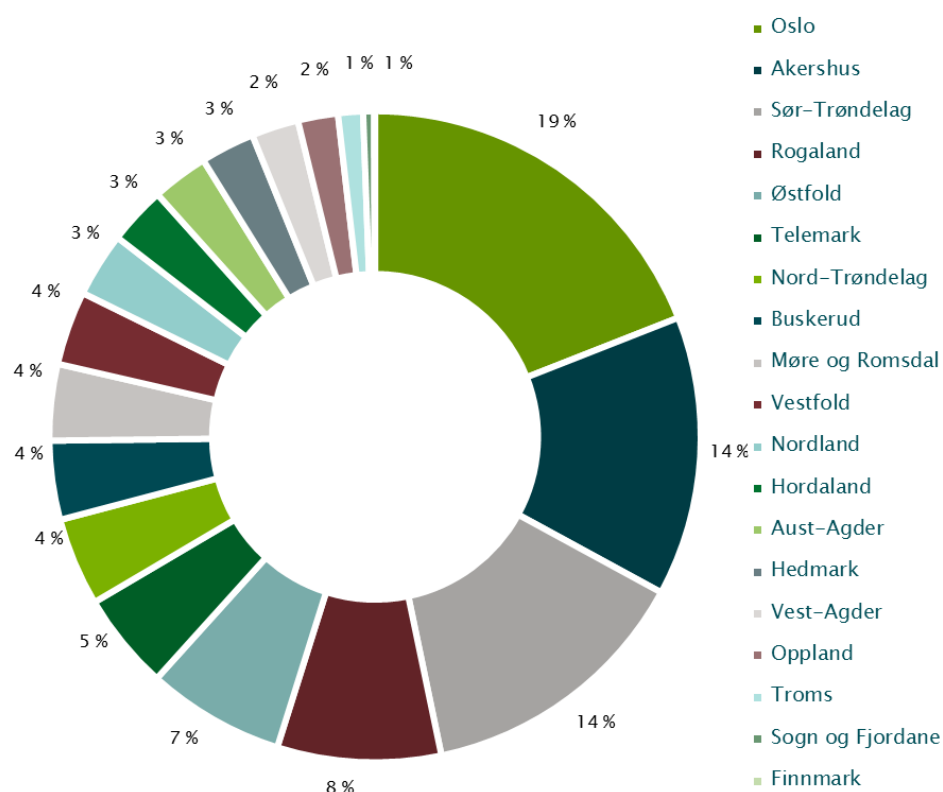
Kredittrisiko	Paragraf	KF	Balanseført beløp	Poster utenom balansen fratrukket sikkerhet	Risiko-vekt	Beregningsgrunnlag	Kapitalkrav 8 %
Stater	§ 5-1		2,327,190		0 %	-	-
Kommune- og fylkeskommune (internasjonale)	§ 5-2		171,419		0 %	-	-
Kommune- og fylkeskommune (norske)	§ 5-2		4,462,431		20 %	892,486	71,399
Multilaterale utviklingsbanker	§ 5-4		119,335		0 %	-	-
Internasjonale organisasjoner	§ 5-5		227,432		0 %	-	-
Bankinnskudd/utlån til kredittinstitusjoner	§ 5-6		2,217,985	9,336	20 %	445,464	35,637
Lånegarantier fra bankene	§ 5-6			2,117,364	20 %	423,473	33,878
Derivater AA-rating (standardisert metode)	§ 5-6 og § 23			2,442,702	20 %	488,540	39,083
Derivater A-rating (standardisert metode)	§ 5-6 og § 23			755,226	50 %	377,613	30,209
Foretak (uten rating)	§ 5-7		29,700		100 %	29,700	2,376
Lån med pantesikkerhet i bolig innenfor 80%	§ 5-9		71,580,698	(2,117,364)	35 %	24,312,167	1,944,973
Delutbetalte lån	§ 5-9 og § 6-1 (8)	0.5		281,008	18 %	49,176	3,934
Lånetsagn (varighet 30 dager)	§ 5-9 og § 6-1 (9)	0.2		730,137	7 %	51,110	4,089
Obligasjoner med fortrinnsrett	§ 5-13		6,409,867		10 %	640,987	51,279
Øvrige engasjement	§ 5-15		11,096		100 %	11,096	888
Øvrige engasjement (Utsatt skattefordel)	§ 18 (beregningsforskriften)		11,913		250 %	29,783	2,383
Sum kredittrisiko			87,569,066	4,218,410		27,751,596	2,220,128

¹ Det følger av kapitalkravsforskriften § 10-1 at et lån er misligholdt når en betaling er forsinket med mer enn 90 dager, og forsinkelsen ikke skyldes tilfeldige forhold hos kunden. Dersom foretaket har misligholdte lån som har ubetalte terminforfall med mer enn 90 dager er lånet å anse som tapsutsatt. Tapsutsatte lån er ikke nødvendigvis misligholdt, men kundens økonomiske situasjon og verdien av sikkerhetene innebærer fare for tap.

Tabell 8 Kreditrisiko pr. engasjementskategori (tall i tusen)

Engasjement	Kapitalkrav
Lokale og regionale myndigheter	71,399
Institusjoner	138,807
Foretak	2,376
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1,952,996
Obligasjoner med fortrinnsrett	51,279
Øvrige engasjementer	3,270
Sum kapitalkrav kreditrisiko	2,220,128

Figur 6 Geografisk konsentrasjon: Utlån fordelt på fylke i % av totalt utlånsvolum pr. 31.12.2016

Eierbankene som distributørkanal gjør at kundene har en god geografisk spredning. Selskapets kunder er i hovedsak privatkunder hvor hver enkelt kunde utgjør en svært liten andel av selskapets totalportefølje.

Tabell 9 Utlån fordelt på engasjementstype og løpetid (tall i tusen)

Forventet løpetid	31.12.2016	0- 1 mnd	1- 3 mnd	3- 6 mnd	6- 12 mnd	1- 3 år	3- 5 år	5- 10 år	Over 10 år
Utlån:									
Privatpersoner	62,697,978	43	1,699	1,631	9,277	139,478	482,517	2,978,325	59,085,009
Borettslag	8,807,004	-	-	-	2,403	16,814	45,490	286,683	8,455,615
Plasseringer:									
Statspapirer	2,320,638	544,707	703,840	1,072,091	-	-	-	-	-
OMF	6,383,348	181,788	767,285	55,785	495,131	4,370,068	513,291	-	-
Kommunepapirer	4,449,934	2,687,674	1,662,138	-	100,123	-	-	-	-
Offentlige lån	656,554	656,554	-	-	-	-	-	-	-
Repo	517,967	-	-	227,432	-	189,432	101,104	-	-
Bankinnskudd	2,215,466	2,215,466	-	-	-	-	-	-	-
Sum	88,048,890	6,286,233	3,134,962	1,356,938	606,934	4,715,791	1,142,401	3,265,007	67,540,624

Ut i fra tabell 9 kan vi se at EBK har god spredning i forfall på utlån og plasseringer, noe som bidrar til i minske kreditttrisikoen i selskapet.

Selskapet har en diversifisert utlånsportefølje, med hensyn på geografi og enkeltkunder.

KREDITTRISIKO – STANDARDMETODEN

Som utsteder av obligasjoner med fortrinnsrett må alle engasjementer i sikkerhetsmassen tilfredsstillende risikoklasse 1 eller 2. Ved vurdering av rating benyttes kun ratinger fra Standard & Poor's Rating Services, Moody's Investors Service, Fitch Ratings og DBRS. Dersom en motpart er ratet av flere enn to av byråene, skal den nest beste ratingen benyttes jf. kapitalkravsforskriftens § 7-2. Dersom det foreligger to ratinger skal den laveste ratingen benyttes, og dersom motparten kun er ratet av ett godkjent byrå, benyttes denne.

- Stater og sentralbanker: Langsiktig rating fra godkjent ratingbyrå benyttes for tildeling av risikoklasse.
- Lokale og regionale myndigheter: Langsiktig rating på kommuner og fylkeskommuner benyttes. Dersom det er uratede kommuner skal disse behandles som AA-ratede motparter.
- Institusjoner: Langsiktig rating på institusjoner som er ratet av godkjent ratingbyrå skal benyttes for å fastsette risikoklasse for finansforetak.
- Foretak: Langsiktig rating fra godkjent ratingbyrå benyttes for tildeling av risikoklasse. Hvis det ikke foreligger godkjent rating benyttes 100 % vekt for engasjementet.

SIKKERHETER OG GARANTIER

Ved formidling av lån gjennom EBK er det en forutsetning at lånet ikke overstiger 60 prosent av eiendommens verdi ved innføring i EBK. Det er for øvrig et krav at det sikres pant i ferdigstilte boligeiendommer eller fritidseiendommer. De krav EBK stiller til pant tilfredsstillende kapitalkravsforskriftens vilkår til 35 prosent vektning av engasjementer med pantesikkerhet i boligeiendom. Verdidokumentasjonen skal være godkjent takst, meglervurdering, kjøpekontrakt/skjøte eller verdivurdering fra Eiendomsverdi AS, som ikke kan være eldre enn 6 mnd. ved innvilgelse av lånet.

Når eierbankene formidler lån til EBK påtar de seg obligatoriske garantier for lån de har formidlet. Disse garantiene er i hovedtrekk som følger:

1. *Saksgaranti* for hele lånebeløpet i perioden fra eierbanken anmoder om utbetaling til lånets pantesikkerhet har oppnådd rettsvern og eierbankens depotavdeling har kontrollert dokumentasjonen.
2. *Tapsgaranti* hvor banken plikter å dekke 80 prosent av et konstatert tap på utlån. Tapsgarantien er begrenset til 1 prosent av bankens utlånsportefølje i EBK, minimum 5 millioner kroner eller 100 prosent av låneporteføljen hvis den er lavere enn 5 millioner kroner. Overskytende del som ikke dekkes av tapsgarantien kan EBK motregne i provisjonen til alle eierbankene, proratarisk ut i fra den enkelte banks andel av utlånsporteføljen på det tidspunkt tapet konstateres. Motregningsretten gjelder på en periode på 12 måneder.

Pr. 31. desember 2016 er det tatt ut oversikt over gjenstående lånesum mot verdivurdering av pantesikkerhet da lånet ble tatt opp. Denne viser at selskapet har utlån innenfor følgende sikkerhet;

Tabell 10 Fordeling av opprinnelig LTV (tall i tusen)

Loan to value (LTV)	Uindekserte verdier			
	Privatpersoner	Borettslag	Totalt	Andel totalt
0 <= 40	10,058,312	7,782,181	17,840,492	25 %
40 < x <= 50	10,770,884	724,769	11,495,652	16 %
50 < x <= 60	40,698,948	300,055	40,999,003	58 %
Summer	61,528,144	8,807,004	70,335,148	100 %
Gjennomsnittlig LTV	50.5 %	18.2 %	46.5 %	

EBKs utlån til kunder har en maksimal belåningsgrad («Loan to value», heretter LTV) på 60 prosent av boligens verdi ved innvilgelse. Sikkerheten er derfor vurdert som meget god og risikoen anses som lav.

LØPENDE VERDIVURDERING AV SIKKERHETER

Selskapets utlånsportefølje «vaskes» kvartalsvis mot markedsverdier estimert av Eiendomsverdi AS. Eiendomsverdis vektingsmodell beregner en markedsverdi basert på solgte objekt i nærområdet over tid, justert for prisutviklingen. De hensyntar også de verdivurderinger EBK har på eiendommen ved innvilgelse. Dersom boligmarkedet skulle få et fall i priser vil selskapet ha god margin før et eventuelt lån som må tvangsinnføres vil føre til tap. Tabellen nedenfor viser indekserte «vaskede» verdier av EBKs utlånsportefølje.

Tabell 11 Fordeling av indeksert LTV (tall i tusen)

Loan to value (LTV)	Indekserte verdier			
	Privatpersoner	Borettslag	Totalt	Andel totalt
0 <= 40	16,584,586	8,265,328	24,849,913	35 %
40 < x <= 50	15,334,330	397,024	15,731,355	22 %
50 < x <= 60	22,282,159	59,945	22,342,104	32 %
60 < x <= 70	6,657,782	75,563	6,733,345	10 %
70 < x <= 75	359,163	-	359,163	1 %
75 < x	310,124	9,144	319,268	0 %
Summer	61,528,144	8,807,004	70,335,148	100 %
Gjennomsnittlig LTV	46.9 %	15.1 %	42.9 %	

Ved utgangen av 2016 viser vektet gjennomsnittlig vasket LTV 42,9 prosent mot ikke-vasket LTV på 46,5 prosent. Vask av borettslag viser vektet gjennomsnittlig LTV på 15,1 prosent mot ikke-vasket vektet gjennomsnittlig LTV på 18,2 prosent. Dette tyder på at boligprisene har jevnt over økt siden innvilgelse (kombinert med betaling av avdrag).

Noen lån er indeksert med en høyere LTV enn ved innvilgelse, noe som kan tyde på et fall i boligprisene for objekter tilknyttet disse lånene.

MISLIGHOLDSRISIKO I SIKKERHETSMASSEN

Selskapets obligasjoner med fortrinnsrett rates av Moody's. Moodys Collateral Score forteller investorene om Moody's modellering av tapsrisiko knyttet til kredittkvaliteten i sikkerhetsmassen i et Aaa-scenario. Jo høyere kredittkvaliteten er, desto lavere er collateral score. Collateral score

bestemmer nivået for tap som Moody's anslår vil påvirke investorene av selskapets OMFer ved et eventuelt mislighold av disse, basert på kredittkvaliteten i sikkerhetsmassen. Collateral score er Moody's analyse av hvor mye risikofrie aktiva som må tilføres sikkerhetsmassen for å tilsvare den negative effekten av stresstestscenario som definert av Moody's. For mer informasjon henvises det til Moody's metodologi for definisjon og beregning av collateral score.

I rapporten for 2. kvartal 2016 (sist publiserte rapport), har Moody's angitt en collateral score på 2,0 prosent, og dette er lavest blant globale obligasjonsutstedere som er ratet av Moody's. I tabellen fremkommer EBKs OMFer som Eika Boligkreditt Mortgage Covered Bond Programme.

Tabell 12 Oversikt over de 10 beste Collateral Score i verden pr. 30.06.2016, kilde: Moody's Covered Bond report

Exhibit 11

Deals with Lowest (Best) Collateral Scores

Name of Programme	Type of Programme	Country	Collateral Score
Eika Boligkreditt AS Mortgage Covered Bonds	Mortgage	Norway	2.0%
OP Mortgage Bank Mortgage Covered Bonds II	Mortgage	Finland	2.0%
Nordea Mortgage Bank Plc - Covered Bonds (previously known as Nordea Bank Finland Plc - Covered Bonds)	Mortgage	Finland	2.1%
HSBC Covered Bond Programme	Mortgage	UK	2.2%
Barclays Bank plc Covered Bonds	Mortgage	UK	2.2%
Royal Bank of Scotland Plc - Mortgage Covered Bonds	Mortgage	UK	2.3%
Coventry Building Society Covered Bond Programme	Mortgage	UK	2.4%
SpareBank 1 Boligkreditt AS Mortgage Covered Bond Programme	Mortgage	Norway	2.6%
Leeds Building Society Covered Bond Programme	Mortgage	UK	2.7%
Nationwide Building Society Covered Bond Programme	Mortgage	UK	2.7%

Source: Moody's Investors Service

STRESSTEST PÅ BOLIGPRISER

EBK gjennomfører stresstester av verdifall i boligpriser for å belyse selskapets kredittrisiko på utlån. I kapitalkravsforskriften er det en forutsetning at det eksisterer pant innenfor 80 prosent av boligens verdi for at boliglån kan risikovektes 35 prosent. Hvis dette ikke er tilfellet, vil selskapet få et økt kapitalbehov for den andelen av utlånene som må vektes 75 prosent² fremfor 35 prosent i kapitalkravsberegningen. Det foretas beregninger basert på verdifall i boligpriser på henholdsvis 15 prosent, 25 prosent og 35 prosent. Før for eksempel et verste-fall-scenario på 35 prosent boligprisfall ville ha inntruffet, ville EBK allerede ha tatt i bruk en rekke virkemidler for å bedre kvaliteten på selskapets sikkerhetsmasse, herunder beredskapsplan ved et boligprisfall. Hvis enkelte lån i sikkerhetsmassen får en belåningsgrad som overstiger 75 prosent (60 prosent for fritidsboliger), kan ikke denne andelen av lånet regnes med ved fastsettelsen av den samlede verdien på sikkerhetsmassen. Dette vil ha betydning for selskapets oppfyllelse av balansekravet i loven og forpliktelser knyttet til overpantsettelse.

Selskapet har bedre sikkerhet i porteføljen og lavere grense for LTV enn det som er vanlig blant OMF-utstedere i Norge, og er derfor godt rustet til å håndtere risikoen knyttet til verdifall i boligpriser. Et fall i boligprisene vil generelt bli håndtert raskt ved hjelp av garantistruktur og overholdelse av lovverk knyttet til OMF. Det er derfor ikke innregnet noe økt pilar I-krav for et verste-fall-scenario med boligprisfall på 35 prosent, da risikoen knyttet til et generelt boligprisfall er

² Det antas at utlånene vil tilfredsstille krav til massemarked og kan således vektes 75 % jf. kapitalkravsforskriften.

tilstrekkelig ivaretatt av selskapets garantistruktur, samt opprettholdelse av krav til overpantsettelse i sikkerhetsmassen.

STYRING OG KONTROLL

EBKs distribusjonskanal er gjennom eierbankene. Dette er banker som er lokalt forankret med høy grad av lojale kunder, og med gode kunnskaper om sine markeder. Kundeseleksjon gjennom eierbankene vurderes å bidra til at selskapet gjennomgående har lojale og gode kunder.

Selskapet har etablert strategi for kredittrisiko på utlån, strategi for motpartsrisiko samt strategi for kapitalforvaltning, som danner grunnlaget for styring og kontroll med kreditt- og motpartsrisiko. Løpende vurderes status i forhold til etterlevelse av selskapets kredittstrategi, og status i forhold til vedtatt risikovilje rapporteres til styret kvartalsvis i risk- og compliancerapport. Løpende foretas kontroller av etterlevelse av kreditthåndboken, herunder depotkontroller. Overordnet styring og kontroll av risiko er nærmere beskrevet i kapittel 4 ovenfor.

KAPITALBEHOV

EBK benytter seg av standardmetoden for beregning av kapitalkravet for kredittrisiko. Kapitalkravet er beregnet til 2 220 millioner kroner ved utgangen av 2016. Selskapets kapitalmål er vurdert å være tilstrekkelig for eventuell kredittrisiko vurdert utover minimumskrav til kapital i pilar I.

9 MOTPARTSRISIKO

Definisjon: Motpartsrisiko er risiko for tap som skyldes at motparter ikke kan møte sine betalingsforpliktelser, og er således en kredittrisiko. Motpartsrisiko vedrører alle fordringer på motparter, herunder garantier, uoppgjorte handler, ikke benyttede kreditter, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivateksponering. Motpartsrisikoen avhenger blant annet av fordringens størrelse, tid til forfall, sannsynlighet for mislighold og eventuelle sikkerheters verdi.

RISIKOVILJE OG EKSPONERING

Selskapet har etablert en strategi for motpartsrisiko for å sikre at overordnede krav til styring og kontroll med motpartsrisiko er ivaretatt. Strategien skal ivareta selskapets kontroll med store engasjementer, herunder samlet engasjement mot en enkelt motpart. Dokumentet skal sikre at motpartsrisikoen til enhver tid er under kontroll gjennom etablering av rammer for motpartsrisiko, sikre etablering av ISDA med tilhørende CSA med derivatmotparter, samt en klar fordeling av ansvar og myndighet.

Selskapet har etablert følgende risikorammer for motpartsrisiko:

- Høyeste grense for samlet engasjement (forskrift om store engasjementer)
- Intern høyeste grense for samlet engasjement
- Inngåelse av derivatavtaler og maksimal eksponering med en motpart

EBK er eksponert for motpartsrisiko gjennom både utlån, plassering av overskuddslikviditet og derivater. I dette kapitlet rettes det fokus på motpartsrisiko knyttet til derivater og plasseringer i bankinnskudd og repoavtaler, da dette ikke faller naturlig som en del av vurderingen av øvrige risikofaktorer. Motpartsrisiko knyttet til utlån behandles som kredittrisiko og motpartsrisiko knyttet til plasseringer av overskuddslikviditet behandles som markedsrisiko.

- **Motpartsrisiko knyttet til bankinnskudd og klassisk repo i kredittinstitusjoner**

EBK benytter bankinnskudd og repoavtaler for plassering av overskuddslikviditet, og er således eksponert for motpartsrisiko overfor de ulike bankene. Klassisk repo er regulert under avtaleverket GMRA og er på samme måte som ISDA internasjonalt anerkjent avtaleverk for å regulere bilaterale avtaler mellom 2 parter. Selskapet har foreløpig inngått GMRA med to banker, DNB og Danske Bank. Repoavtaler og bankinnskudd skal kun foretas hos banker med lav kredittrisiko, og skal være innenfor kravene til å inngå i sikkerhetsmassen (minimum risikoklasse 2, rating A-/A3 ved løpetid inntil 100 dager). Rammer for motpartsrisiko pr. bank er definert i selskapets strategi for kapitalforvaltning, herunder investeringsmandatet.

- **Motpartsrisiko knyttet til derivater**

Virksomheten i EBK er underlagt strenge regler for risikoeksponering, og plikter å ikke påta seg større rente- og valutarisiko enn det som til enhver tid er forsvarlig³. Det betyr at selskapet benytter både rente- og valutaderivater ved innlån i valuta og/eller til fast rente for å holde risikoen på et minimum. Det samme gjelder sikring av renterisiko relativt til utlån til fast rente.

Derivater skal kun inngås med motparter med lav kredittrisiko, og skal være innenfor kravene til å kunne inngå i sikkerhetsmassen (minimum risikoklasse 2, rating A-/A3)⁴. EBK skal kun inngå derivater under det etablerte rammeverket fra International Swaps and Derivatives Association (ISDA). ISDA Masteravtaler med tilhørende Credit Support Annex (CSA), er basert på en standardisert mal for de fleste norske OMF-utstedere som inngår derivatavtaler. Denne benyttes med hver enkelt motpart og for hver valuta for den underliggende utstedelse av OMF.

Selskapet beregner motpartsrisiko i derivater ved bruk av standardisert metode⁵. Det tas hensyn til finansiell sikkerhet i form av kontanter og verdipapirer⁶ i beregningen av kapitalkrav knyttet til motpartsrisiko i derivater. Selskapet har pr. 31. desember 2016 følgende motpartseksponering i derivater pr. ratingkategori;

³ FOR-2016-12-09-1502 Finansforetaksforskriften §§ 11-1 og 11-3.

⁴ Ved nedgradering under risikoklasse 2 kan derivatene fortsatt inngå i sikkerhetsmassen, forutsatt at motparten stiller tilfredsstillende sikkerhet.

⁵ FOR-2006-12-14-1506 Kapitalkravsforskriften kapittel 23.

⁶ FOR-2006-12-14-1506 Kapitalkravsforskriften kapittel 17 og 18.

Tabell 13 Motpartsrisiko i derivater etter standardisert metode (tall i tusen)

Rating derivatmotpart	EAD*	Risikoklasse	Risikovekt	Beregningsgrunnlag
AA	2,442,702	1	20 %	488,540
A	755,226	2	50 %	377,613
	3,197,929			866,154

*Exposure at default, foretakets derivateksponering, beregnes som maks av derivatets potensielle framtidige eksponering og markedsverdi fratrukket mottatte sikkerheter i form av kontanter eller verdipapier

Det er inngått CSA-avtaler (Credit Support Annex) med alle av selskapets derivatmotparter. Selskapets avtaleverk med derivatmotparter regulerer at selskapet ensidig har rett på sikkerhet for markedsverdier på derivatene som overstiger de forhåndsdefinerte rating-grensene. Ettersom CSA-avtalene er ensidige vil EBK derfor ikke komme i en situasjon der selskapet må stille sikkerhet ved eventuell svekket rating. Beregning av markedsverdiene foretas vanligvis ukentlig under det etablerte avtaleverket. EBK har etablert daglig verdiberegning med noen motparter, og jobber med å få til dette med ytterligere motparter, noe som bidrar til å redusere selskapets kredittrisiko ytterligere. EBK har inngått avtaler om mottak av verdipapirer som sikkerhet fra enkelte motparter. Underliggende verdipapirer regnes ikke som en del av motpartsrisikoen i selskapet. Likevel er det nødvendig med en begrensning på hvilke verdipapirer som godtas som sikkerhet, samt en spredning på ulike motparter. Dette er regulert i avtalen med motpartene.

- **CVA-risiko**

CRD IV introduserte et nytt tilleggskrav som skal dekke risikoen knyttet til endring av virkelig verdi av bilaterale derivatavtaler som ikke er børsomsatt⁷. Dette tilleggskravet beregnes basert på motpartens kredittverdighet, og kalles Credit Valuation Adjustment (CVA)⁸. CVA-tillegget ble en del av beregningsgrunnlaget fra og med 30. september 2014. Ved utgangen av 2016 ble det beregnet til 1,66 milliarder kroner.

Tabell 14 Totalt beregningsgrunnlag for motpartsrisiko knyttet til derivater og bankinnskudd pr. 31.12.2016 (tall i tusen)

Beregningsgrunnlag for motpartsrisiko	Beløp
Beregningsgrunnlag for bankinnskudd	443,567
Beregningsgrunnlag derivater	866,154
Beregningsgrunnlag klassisk repo	1,867
Beregningsgrunnlag for CVA-risiko	1,659,977
Totalt	2,971,565
Pilar I kapitalkrav	8 %
	237,725

STYRING OG KONTROLL

Selskapet har etablert strategi og tilhørende rammer for motpartsrisiko som danner grunnlag for styring og kontroll av motpartsrisikoen i EBK. Løpende vurderes status i forhold til etterlevelse av selskapets strategi for motpartsrisiko, og status i forhold til vedtatt risikovilje rapporteres til styret kvartalsvis i risk- og compliancerapport.

⁷ Bilaterale derivatavtaler kalles også «over the counter» eller OTC-derivater.

⁸ FOR-2006-12-14-1506 Kapitalkravsforskriften Kapittel 20a.

KAPITALBEHOV

Kapitalkravet beregnet etter pilar I vurderes å dekke tapsrisikopotensialet knyttet til motpartsrisiko i porteføljen.

10 MARKEDSRISIKO

Definisjon: Markedsrisiko er risikoen for tap i markedsverdier til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i renter, kredittspreader og valutakurser. Markedsrisiko består av renterisiko, spreadrisiko, valutarisiko og aksjerisiko.

RISIKOVILJE OG EKSPONERING

Selskapets formål er å oppnå gunstig finansiering gjennom utstedelser av obligasjoner med fortrinnsrett. Det legges til grunn at selskapets overskuddslikviditet må tilfredsstillende krav om hva som kan inngå i sikkerhetsmassen gitt i lov og forskrift. Målsetting med selskapets plasseringer av overskuddslikviditet er til enhver tid å ha tilgjengelig likviditet til å sikre finansiering av vekst og forfall, samt å tilstrebe en høyest mulig avkastning innenfor gitte risikorammer. Beholdningen av overskuddslikviditet plasseres i bankinnskudd eller renteinstrumenter i norske kroner. I tillegg har selskapet mottatt likviditet i NOK og EUR, som skyldes mottak av kontantsikkerhet fra derivatmotpartene. Mottatt kontantsikkerhet plasseres videre som innskudd i banker eller i sikre verdipapirer i den valuta de mottas. Dette for å sikre at selskapet ikke har valutarisiko på kontantsikkerheten.

Selskapet skal ha markedsrisiko innenfor lav til moderat risiko. Likviditetsporteføljen skal ikke påta seg usikret valutarisiko ei heller aksje- og eiendomsrisiko. Markedsrisiko vil normalt bestå av rente- og kredittspreadrisiko. Total risikoramme på balansen skal være 5 prosent av selskapets rene kjernekapital, der sammensetningen forventes å være fordelt på 2 prosent renterisiko og 3 prosent kredittspreadrisiko. Den enkelte plassering skal ikke ha lenger rentebinding enn 1 år, og maksgrensen for gjennomsnittlig durasjon på hele likviditetsporteføljen er 0,3 år. De enkelte verdipapirenes løpetid skal være kortere enn 3,5 år og gjennomsnittlig løpetid skal være kortere enn 2 år. Renterisikoen stresstestes ved å se på et parallelt skift i rentekurven på 2 prosentpoeng. Kredittspreadrisiko stresstestes basert på Finanstilsynets metode for spreadrisiko⁹ som bygger på metodikken i Solvens II for forsikringsforetakene.

EBKs verdipapirportefølje pr. 31.12.2016 var på 13,7 milliarder kroner og utgjorde om lag 14 prosent av selskapets forvaltningskapital. Selskapet har investert i statspapirer, obligasjoner med fortrinnsrett, kommunepapirer og andre offentlige lån (0 % risikovekt). Selskapet har beregnet kapitalkrav for verdipapirporteføljen pr. 31.12.2016 basert på standardmetoden for kredittrisiko (pilar I) etter kapitalkravsforskriften del II.

⁹ Finanstilsynets rundskriv 12/2016 – Vedlegg 3

Tabell 15 Beregningsgrunnlag og kapitalkrav for markedsrisiko (tall i tusen)

Verdipapirtype	EUR	NOK	Totalt NOK	Risiko-vekt	Beregningsgrunnlag	Kapitalkrav
Statspapirer	1,817,547	509,643	2,327,190	0 %	-	-
Andre offentlige lån (0 % risikovekt)	346,766	171,419	518,185	0 %	-	-
Obligasjoner med fortrinnsrett	609,790	5,800,077	6,409,867	10 %	640,987	51,279
Kommunepapirer	-	4,462,431	4,462,431	20 %	892,486	71,399
Sum verdipapirportefølje	2,774,104	10,943,570	13,717,674		1,533,473	122,678

Selskapet er i tillegg eksponert for markedsrisiko i form av renterisiko som oppstår på grunn av ulik rentebinding på eiendeler og gjeld. Denne risiko behandles særskilt under «renterisiko knyttet til rentenetto» under punkt 11.

STYRING OG KONTROLL

Selskapet har etablert strategi for balansestyring, samt strategi for kapitalforvaltning og tilhørende investeringsmandat, som danner grunnlaget for styring og kontroll av markedsrisikoen. Selskapets risk- og compliancefunksjon vurderer løpende eksponering i forhold til vedtatt risikovilje og rammer i kvartalsvis risk- og compliancerapport til styret. Selskapets styrefastsatte ramme i prosent av ren kjernekapital skal dekke renterisiko ved et parallelt skift i rentekurven på 2 prosentpoeng, samt økte kredittspreadutganger på selskapets verdipapirportefølje. I det daglige styres markedsrisikoen ved at innlånsavdelingen foretar handler med selskapets overskuddslikviditet.

KAPITALBEHOV

Kapitalkravet knyttet til markedsrisiko er hensyntatt i standardmetoden for kredittrisiko og utgjør 123 millioner ved utgangen av 2016, herunder risikovekting av de ulike verdipapirplasseringene. Vurdering av kapitalkrav for rente- og kredittspreadrisiko inngår i vurderingen av pilar II-buffer, og selskapets kapitalmål vurderes å være tilstrekkelig for å dekke risikoer utover regulatorisk minstekrav.

11 RENTERISIKO KNYTTET TIL RENTENETTO

Definisjon: Renterisiko knyttet til rentenetto oppstår på grunn av ulik rentebinding på innlån og utlån, og/eller at selskapet låner inn fra andre markeder enn det låner ut til, slik at renten på innlån endres uten at selskapet kan endre utlånsrenten like raskt.

RISIKOVILJE OG EKSPONERING

Renterisiko skal begrenses gjennom å sikre at utlån til flytende rentebetingelser er finansiert av innlån eller derivater som gir flytende rentebetingelser, og at utlån til fast rente sikres med derivater som gir flytende rente. Selskapet skal benytte derivater aktivt for å redusere renterisiko. Renterisiko knyttet til rentenetto skal være innenfor lav risiko.

EBK har hovedsakelig utlån til flytende rentebetingelser. I henhold til finansavtaleloven kan renten på slike utlån, med seks ukers varsel, justeres i takt med utviklingen i selskapets innlånskostnader. I relasjon til innlånspris overfor eierbankene er EBK ikke underlagt en slik varslingsfrist. Endringer i innlånsprisen kan derfor gjennomføres raskere, noe som sikrer effektiv tilpasning til endringer i EBKs innlånskostnader.

EBK tillater fastrentelån i sikkerhetsmassen, regulert av et eget avtaleverk med eierbankene. EBK fastsetter innlånspris for fastrentelån, og eierbankene fastsetter kundens vilkår og rente basert på innlånspris og risikovurdering i engasjementet.

Selskapet benytter sikringsbokføring etter IFRS på innlån med fast rente, og en renteswap må ved inngåelse vurderes å være svært effektiv. Selskapet måler renterisiko på balansen kvartalsvis, basert på de ulike engasjementenes durasjon. Med durasjon menes antall år til neste renteendring.

Tabell 16 Rentesensitivitet i balansen (tall i tusen)

Rentesensitivitet	Durasjon	Beløp	Effekt rentenedgang	Effekt renteoppgang
Innlån	0.12	80,519,313	(200,273)	200,273
Utlån med flytende rente*	-0.12 / -0.06	67,938,384	163,052	(81,526)
Utlån med fast rente	-3.28	3,566,598	233,941	(233,941)
Utlånsderivater	2.99	3,291,753	(196,801)	196,801
Plassering i statspapirer	-0.19	2,320,638	8,603	(8,603)
Plassering i andre offentlige lån	-0.23	517,967	2,361	(2,361)
Plassering i OMF	-0.16	6,383,348	20,350	(20,350)
Plassering i kommunepapirer	-0.09	4,449,934	8,179	(8,179)
Plassering i klassisk repo	-0.07	656,554	956	(956)
Plassering i bankinnskudd	-0.01	2,215,466	303	(303)
Renterisiko ved skift i rentekurve på 2 %- poeng			40,672	40,854

*Durasjon på utlån med flytende rente er estimert til 0.06 ved oppgang og 0.12 ved nedgang i pengemarkedsrenta. Asymmetri pga. mulighet til å avvende rentenedsettelse på utlånsporteføljen ved nedgang.

Selskapets rentebinding på innlån er lengre enn på utlån. I en situasjon med renteøkning i fundingkostnad på 2 prosentpoeng vil i realiteten selskapet få en gevinst, så lenge eiendelssiden i balansen har kortere rentebinding enn gjeldssiden. Det kan likevel være andre faktorer som gjør at selskapet reduserer sin margin på utlån og netto renteinntekter, men det vil være uavhengig av renterisikoen.

STYRING OG KONTROLL

Selskapet har etablert strategi for balansestyring som danner grunnlaget for total renterisiko i selskapets balanse. Dette inkluderer også likviditetsporteføljen, og renterisiko knyttet til rentenetto går på den totale rentebindingen selskapet har.

Ved økning i finansieringskostnader eller pengemarkedsrenter vil en renteendringsbeslutning mot eierbankene foretas av administrerende direktør, i samråd med ledergruppen i selskapet, basert på prognoser med forventet renteutvikling og planlagt ny funding. Slike prognoser foretas av økonomiavdelingen.

Renterisikoen måles kvartalsvis som verdiendring gitt 2 prosentpoeng endring i rentenivå, og selskapet har definert maksimal eksponering knyttet til dette. Eksponeringen rapporteres kvartalsvis i selskapets risk- og compliancerapport til styret.

KAPITALBEHOV

Renterisiko knyttet til rentenetto inngår ikke under pilar I-krav til kapital. Vurdering av kapitalkrav for renterisiko inngår i vurderingen av pilar II-buffer, og selskapets kapitalmål vurderes å være tilstrekkelig for å dekke risikoer utover regulatorisk minstekrav.

12 FINANSIERINGS- OG LIKVIDITETSRISIKO

Definisjon: Risikoen for at selskapet ikke klarer å innfri sine forpliktelser ved forfall uten at det oppstår store kostnader i form av dyr refinansiering eller behov for førtidig realisering av eiendeler. I verste fall er likviditetsrisiko risikoen for at selskapene ikke klarer å refinansiere seg i tilstrekkelig grad til å møte forpliktelser ved forfall.

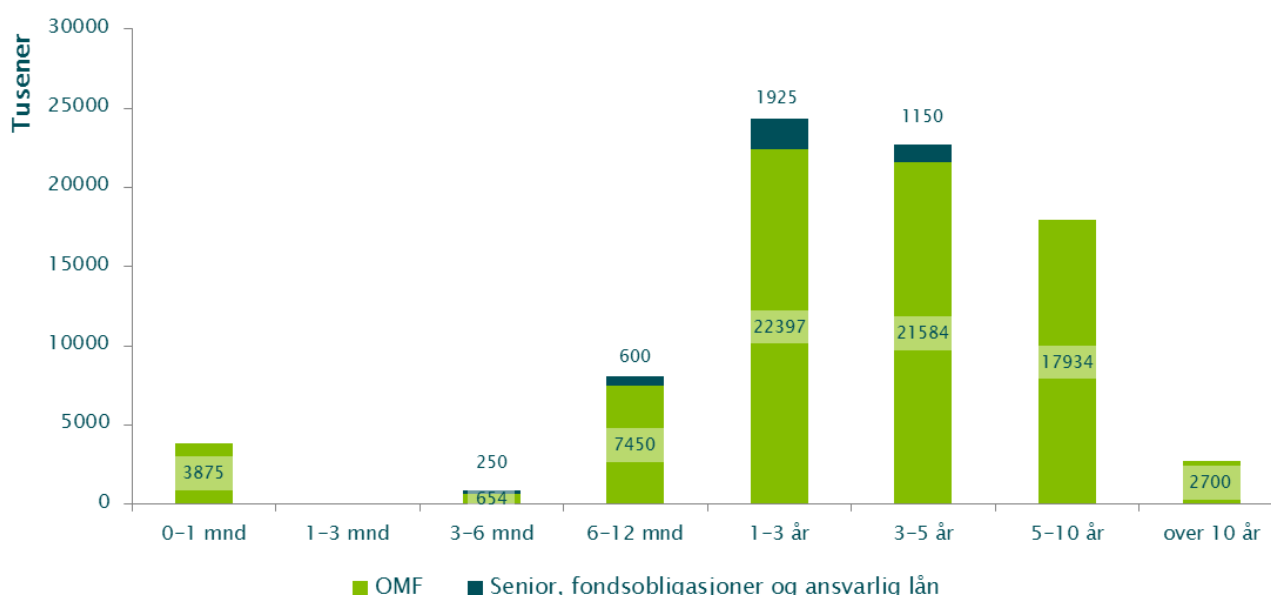
RISIKOVILJE OG EKSPONERING

EBK skal finansiere utlån hovedsakelig gjennom å utstede OMF. Gjennom adgang til å utstede slike obligasjoner oppnår EBK lavere innlånskostnad enn eierbankene. Selskapet vil også ta opp ordinære senior obligasjonslån, dette for å dekke overpantsettelse i henhold til EMTCN programmet og bail-in-able debt-vurderinger fra ratingselskap. EBK har etablert et internasjonalt låneprogram for å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Dette såkalte Euro Medium Term Covered Note Programme (EMTCN) ble signert og godkjent av UK Listing Authority første gang 10. august 2007. Obligasjonene under EMTCN programmet blir utstedt både mot norske og internasjonale investorer. Programmet oppdateres årlig.

For å holde finansierings- og likviditetsrisikoen tilfredsstillende lav, samt å oppfylle finansforetaksloven § 11-12, finansforetaksforskriftens kapittel 11, og forskrift om forsvarlig likviditetsstyring, har selskapet etablerte rammer for finansierings- og likviditetsrisiko.

Selskapet har pr. 31.12.2016 en god likviditetssituasjon med en total likviditetsbeholdning på om lag 13,1 milliarder kroner ekskludert mottatt kontantsikkerhet. EBK har totalt i 2016 utstedt obligasjoner pålydende 16,5 milliarder kroner i 2016, fordelt på 15,4 milliarder kroner i OMF, 950 millioner kroner i senior usikrede obligasjoner og 150 millioner kroner i ansvarlig lån. Det har vært god tilgang på funding i 2016. Selskapet har overholdt alle rammer for risikoeksponering for funding og likviditetsstyring, med unntak av LCR for 31.12.2016. Se under.

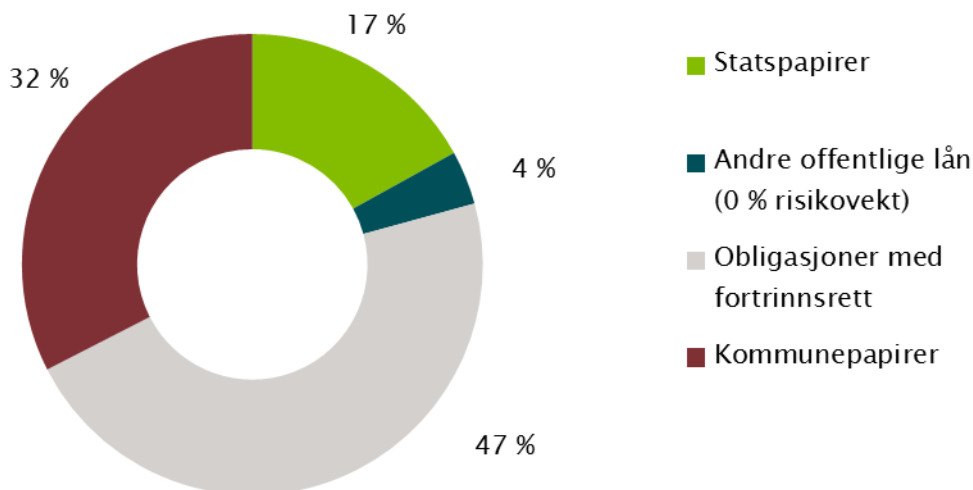
Figur 7 Forfallsstruktur pr. 31.12.2016 (tall i tusener)

Interessen hos investorene til å tegne i selskapets OMFer har vært høy i 2016 og selskapet har videre oppnådd gode betingelser på innlån i løpet av året. I tillegg til beredskapsfasiliteter har selskapet

12 måneders soft bullet-struktur på selskapets OMF'er, som innebærer rett til å utsette forfall med inntil ett års løpetid.

Figur 8 Likviditetsbufferens sammensetning

EBK er underlagt regler om kvantitative krav til likviditetsreserve (Liquidity Coverage Ratio, «LCR»). Reglene er inntatt i CRR/CRD IV-forskriften og forskrift om forsvarlig likviditetsstyring. Selskapet tilfredsstiller pr. 31.12.2016 ikke kravet til totalindikator for LCR (forskriftskrav og ramme fastsatt i strategi for finansieringsrisiko). Dette skyldes oppdatert LCR-veiledning (21.12.2016) vedrørende beheftede eiendeler i sikkerhetsmassen og at disse ikke kan telles med i beregningen av LCR. Dette medførte en utfordrende situasjon da selskapets likviditet i all hovedsak inngår i sikkerhetsmassen (og er således definert som «beheftet»). Pr. 31.12.2016 rapporterte selskapet en LCR på 67 prosent. Den nye veiledningen medfører i realiteten at boligkredittforetak må holde «dobbel» likviditet i forkant av forfall på OMF. Dette har også medført en NSFR-indikator på under 100 prosent. Det er en pågående prosess, i samarbeid med Finans Norge og Finanstilsynet, for å finne en hensiktsmessig løsning på de utfordringer som har oppstått i tilknytning til presiseringer i ny veiledning.

Selskapet følger for øvrig utviklingen i LCR nøye og benytter egne prognosemodeller for å være beredt til å kunne tilpasse likvide aktiva som kan regnes med i indikatoren på kort tid.

Et eventuelt minstekrav til stabil finansiering (Net Stable Funding Ratio, «NSFR») er foreslått innført i 2018. Inntil det foreligger konkrete anbefalinger fra EBA, og inntil den endelige definisjonen av NSFR er klar, vil Finanstilsynets beregning av NSFR være basert på Baselkomitéens endelige anbefalinger fra oktober 2014. Selskapet har fra og med 30. september 2014 rapportert NSFR kvartalsvis til offentlige myndigheter. Selskapets NSFR-indikator var på 97 prosent pr. 31.12.2016.

STYRING OG KONTROLL

Selskapet har etablert egen strategi for finansieringsrisiko, herunder definert risikovilje, risikorammer samt kriseplan ved likviditetsmangel. Denne danner grunnlaget for likviditetsstyringen.

Styring av finansierings- og likviditetsrisiko skjer gjennom rammer for finansieringsstruktur, krav til spredning på instrumenter, markeder og løpetider, samt etablering av beredskapsfasiliteter. I tillegg

er det etablert et avtaleverk mellom aksjonærene og EBK som sikrer at selskapet kan få tilført likviditet i en krisesituasjon. Avtalen går ut på at eierbankene, under gitte forutsetninger er forpliktet til å kjøpe selskapets OMFer. Kjøpsforpliktelsen er oppad begrenset til forfall på selskapets OMFer, utstedt under EMTCN-programmet og tilhørende swapavtaler, de kommende tolv månedene. Det gjøres fradrag for EBKs egen likviditet. Bankene kan deponere disse OMFene i Norges Bank mot en avkortning. EBK har ikke deponeringsadgang i Norges Bank.

Selskapet er organisert med avdeling for innlån med finansdirektør/CFO som foretar den operative likviditetsstyringen, og rapporterer til administrerende direktør. Innlånsavdelingen benytter likviditetsprognoser, spesielt ved opptak av ny funding. Ved opptak av ny funding, simuleres fremtidig likviditetsbeholdning, refinansieringsindikatorer og snittløpetid på funding. Styret mottar hvert kvartal oversikt over forfallsstrukturen på selskapets eiendeler og gjeld, samt utvikling i selskapets likviditetsindikatorer for evaluering av likviditetsrisiko.

Selskapets risk- og compliancefunksjon måler eksponering knyttet til finansierings- og likviditetsrisiko i forhold til vedtatte rammer på løpende basis, og rapporterer den faktiske eksponeringen i risk- og compliancerapport til styret kvartalsvis. Disse rapportene gir ledelsen og styret grunnlag for å vurdere status for eksponeringen i henhold til etablerte rammer og mål. Selskapet foretar stresstester der effekt på likviditetsbeholdningen simuleres ved eventuelle likviditetskriser; herunder markedsspesifikke, selskapsspesifikke kriser og kombinasjon av disse.

KAPITALBEHOV

Finansierings- og likviditetsrisiko inngår ikke under pilar I-krav til kapital. Vurdering av kapitalkrav for finansierings- og likviditetsrisiko inngår i vurderingen i ICAAP/ILAAP, og selskapets kapitalmål vurderes å være tilstrekkelig for å dekke kapital- og likviditetsbehov utover regulatorisk minstekrav.

13 OPERASJONELL RISIKO

Definisjon: Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelig eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko omfatter også compliancerisiko og juridisk risiko.

RISIKOVILJE OG EKSPONERING

EBK har en oversiktlig virksomhet og enkel organisasjon og har derfor valgt basismetoden for beregning av kapitalkrav. I basismetoden er beregningsgrunnlaget for minstekravet til ansvarlig kapital gitt ved 15 prosent av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år multiplisert med 12,5, jf. § 42-1 i kapitalkravsforskriften.

Tabell 17 Beregningsgrunnlag og kapitalkrav for operasjonell risiko (tusen)

Operasjonell risiko	2014	2015	2016
Netto inntekter	181,689	167,151	218,966
Gjennomsnittlig inntekter			189,269
Beregningsgrunnlag			354,879
Kapitalkrav			28,390

Selskapet skal ha en lav risikoprofil når det gjelder operasjonell risiko. Operasjonell risiko som kan gi tap for EBK er i all hovedsak knyttet til manglende etablering av pant, internkontrollsvikt eller svikt i IT-systemer.

STYRING OG KONTROLL

Selskapet har etablert strategi for operasjonell risiko og IT-strategi som danner grunnlaget for styring og kontroll med operasjonell risiko. Det er implementert en rekke retningslinjer og rutiner for alle vesentlige prosesser i selskapet. Disse skal bidra til at identifiserte operasjonelle risikoer blir håndtert på en slik måte at gjenværende risiko blir akseptabel. Selskapet skal til enhver tid ha oppdatert forretningskontinuitetsplan som sikrer at selskapet kan opprettholde driften, samt at funksjoner skal ha tilfredsstillende backup. Videre er det også utarbeidet relevante beredskapsplaner for å håndtere krisesituasjoner.

Selskapet følger opp operasjonell risiko gjennom rapportering og registrering av uønskede hendelser, gjennomføring av complianceaktiviteter og internrevisjon mv. Risk- og compliancefunksjonen utarbeider kvartalsvis en risk- og compliancerapport som kvantifiserer og vurderer den operasjonelle risikoen gjennom hendelsesrapporteringen. Disse rapportene gir ledelsen og styret grunnlag for å vurdere status for eksponeringen i henhold til etablerte rammer og mål.

KAPITALBEHOV

EBK benytter seg av basismetoden for beregning av kapitalkravet for operasjonell risiko. Kapitalkravet er beregnet til 28,4 millioner kroner pr. 31. desember 2016.